

POSUDEK VEDOUCÍHO

K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Jméno diplomanta:	Alžběta Pochylá
Téma práce:	Kriminalistická biologie se zaměřením na kriminalistickou entomologii
Rozsah práce:	87 stran (od úvodu po závěr, včetně) – cca 114 normostran 206 144 znaků
Datum odevzdání práce:	3. 10. 2024
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Mgr. Marek Dvořák, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Dalibor Šelleng, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu, náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody

Diplomantka Alžběta Pochylá si pro zpracování vybrala velmi významnou, avšak v právních kruzích nepříliš odbornosti známou kriminalistickou metodu, a to především forenzní entomologii jakožto podobor kriminalistické biologie využívající znalosti o chování a aktivitě hmyzu při objasňování trestné činnosti. Forenzní entomologii zařadila do širší problematiky forenzní biologie, a tedy neopomněla ani pojednat o tomto hlavním oboru a rozvést například členění biologických stop nebo obecně též sukcesní vlny rozkladu mrtvých těl. Nepochybně se, zejména v případě forenzní entomologie, jedná o téma pro zpracování kvalifikačních prací volené zcela ojediněle, což mu však neubírá na významu, ba naopak to z pohledu vedoucího přidává práci na důležitosti. O tom, že jde o téma aktuální, není s ohledem na narůstající využití forenzní entomologie při objasňování zejména závažné násilné trestné činnosti na celém světě sporu. Pro kriminalistiku jde o obor (podobor) nepostradatelný, který napomohl vyřešit i v české provenienci již mnohé případy, u nichž nebylo na základě jiných důkazních prostředků a kriminalistických metod možné určit, zda se jedná o úmrtí násilné, případně kdy došlo ke smrti osoby (resp. k počátku její kolonizace hmyzem) nebo zda bylo s mrtvým tělem manipulováno. Z hlediska kriminalistického lze proto výběr tématu jednoznačně kvitovat pro jeho důležitost, ojedinělost i ryzí aktuálnost vyplývající ze stoupajícího počtu případů, v nichž je třeba forenzně-entomologických zkoumání využívat.

Zvolené téma je na zpracování náročné, a to hned z několika důvodů. Téma je převážně kriminalistické, má však četné průsečíky i s trestním právem, především pak s dokazováním v rámci trestního práva procesního. Zpracování vyžaduje proto nejen znalosti z oblasti kriminalistiky, ale také trestního práva. Současně jsou nutně třeba i poznatky přírodovědné, což plyne už logicky ze skutečnosti, že je probírán obor na biologických zkoumáních založený. Další složitostí pro soupis práce je i množství zdrojů, kdy v rámci České republiky lze dohledat pouze několik málo pramenů, které převážně jsou z dílny plk. Ing. Šulákové, přední české forenzní bioložky a entomoložky. Vycházeno

proto muselo být ze zdrojů zahraničních, kterých však taktéž rozhodně není nepřeborné množství. A konečně zvolené téma kvalifikační práce není ani problematikou, kterou by (až na úplné výjimky) před diplomantkou zpracovávali jiní, a tedy nemohla – jak se jistě občas děje – čerpat inspiraci pro koncepci práce nebo dohledávání pramenů z jiných kvalifikačních statí. Vše uvedené činí z pohledu vedoucího téma velice náročným na zpracování. Lze však předeslat, že se s tímto diplomantka popasovala více než dobře.

V textu je využito standardních metod zpracování, především se jedná o metodu deskriptivní navazující na analýzu obstaraných poznatků. Diplomantka používá obvyklé metody výkladu, práce obsahuje četné poznatky praktické, když je rozebíráno i využití kriminalistické entomologie v praxi, včetně analýzy současné praxe.

2. Formální a systematické členění práce; úprava práce; konkrétní připomínky k práci

Předložená práce je členěna do sedmi obsahových kapitol ohraničených nečíslovaným úvodem a závěrem. V první kapitole je pojednáno obecněji o kriminalistické biologii, o její charakteristice a o rozdělení biologických stop. Od druhé kapitoly se již text soustředí na kriminalistickou entomologii, kterou nejprve stručně charakterizuje vč. jejího historického vývoje, následně se věnuje problematikám specifitější. Kapitola třetí nesoucí název „mrtvoly a jejich rozklad“ uvádí, jaké nastávají posmrtné změny na těle, jak s tímto souvisí hmyz a jak lze členit mrtvoly dle místa rozkladu, vln rozkladu a s tím souvisejícího způsobu smrti. Čtvrtá část práce je věnována konkrétním druhům hmyzu, které se vyskytují na mrtvých tělech, a také způsobu jejich dokumentace, zajišťování, vč. usmrcení vzorků a znaleckého zkoumání. V páté kapitole se již diplomantka dostává k otázkám majícím klíčový význam pro trestní praxi, tj. kupříkladu ke stanovení *post mortem* intervalu, prokázání či vyloučení manipulace s tělem či k prokazování látek v těle pomocí hmyzu. Předposlední šestá obsahová kapitola rozebírá problematiku myiáz, a konečně sedmá kapitola rozebírá kriminalistickou entomologii v praxi České republiky, a to za použití všech poznatků dosud v textu uvedených.

Z nástinu obsahové struktury práce je jistě více než patrné, že je práce velmi široká, resp. obsahově bohatá. Tomu odpovídá i její celkový rozsah, který značně přesahuje obvyklý standard prací diplomových, když text je na více než 205 000 znaků, tj. zhruba 115 normostran. Za normálních okolností by právě uvedené vedlo vedoucího k negativnímu závěru o nízké schopnosti diplomanta/ky udržet racionální rozsah textu, nicméně v případě kolegyně Pochylé se domnívá, že je předmětný rozsah zcela výjimečně přijatelný a neměl by vést k negativnímu hodnocení. Je tomu tak proto, že je pojednáno o specifické a dosud málo diskutované problematice, a to navíc způsobem, který je na straně jedné dostatečně vědecky podrobný, na straně druhé však i pro právníky nezajímající se o forenzní vědy a kriminalistiku přehledný a srozumitelný. Diplomantka navíc pracovala i s informacemi poskytnutými od profesních orgánů, kdy za účelem analýzy současné praxe oslovila soudy, státní zastupitelství a krajská oddělení Policie ČR, jak je patrné i z obsáhlých příloh textu. Text je tak komplexní a ucelený.

Z hlediska obsahového nemá vedoucí textu žádných připomínek, v textu nezaznamenal výraznější věcné nesrovnalosti. Práce je na výborné odborné úrovni, poznatky a informace jsou prezentovány srozumitelně, dostatečně odborně a – což je i s ohledem na množství informací možná nejpodstatnější – strukturovaně. Adresát textu se tak v informacích neztratí, současně se dozví mnoho relevantních informací, které často vyplývají i z poznatků zahraniční praxe. Bylo by možné zde podat výčet dlouhé řady odborných informací, které jsou v práci korektně prezentovány, nicméně jejich základní rámec plyne už z nastínění obsahu. Za výjimečně zdařilé považuje vedoucí práce pojednání o stanovení

doby kolonizace (str. 61 a násl. textu), rozbor otázek manipulace s tělem a zjišťování přítomnosti jiných látek v těle (str. 66 a násl. textu), ale také celé pojednání v kapitole šesté. Zde je rozbor myiáz, tedy situací, kdy je (pro účely textu především) osoba napadena larvami dvoukřídlých (tj. much) už za jejího života – dochází tak k invazi much na živé tkáně. Právě tato situace je pro forenzní zkoumání velmi podstatná, neboť je třeba počítat s tím, že někdy může dojít k napadení hmyzem už u živého člověka, což je třeba reflektovat při hodnocení konkrétní doby úmrtí. Navíc právě myiáz může být efektivně využíváno také při zkoumání zanedbání péče o osoby a týrání, vč. malých dětí. Zajištění entomologických vzorků hmyzu na žijící osobě tedy může být využito i pro prokazování trestných činů, u nichž by patrně nebyl přínos forenzní entomologie na první pohled očekáván. Diplomantka v této kapitole také rozebírá praktické případy využití s trestněprávní relevancí (např. případ ze Spojeného království nebo také ze vzdáleného Havaje). Čerpá přitom převážně z poznatků zahraničních. V poslední kapitole pak jsou hezky prolnuty uvedené poznatky s trestněprávní praxí, a to včetně konkrétních procesních ustanovení, jimiž se zkoumání řídí, resp. jichž se prakticky dotýká a s nimiž souvisí.

Ocenit je třeba dále skutečnost, že i u takto odborného a přírodovědně zaměřeného tématu se diplomantka nevyhýbá vlastním závěrům a názorům – viz např. prezentování jejího názoru, proč se vyskytují rozdílné počty sukcesních vln v pojednání jednotlivých odborníků (str. 26).

V práci bylo využito pramenů české i zahraniční provenience. S ohledem na již výše konstatované převládají v diplomové práci zdroje zahraniční, zejména anglicky psané. Díky čerpání z mnoha zahraničních pramenů jsou v textu obsaženy poznatky, které dosud nebyly na našem území publikovány. Počet pramenů českých i zahraničních je zcela dostatečný, autorka u česky psaných zdrojů obstarala vše, co je aktuálně k dispozici. Nelze zapomínat ani na přílohy textu, z nichž je patrná snaha o získání informací i od orgánů činných v trestním řízení, například za pomoci svobodného přístupu k vybraným informacím podle zákona č. 106/1999 Sb.

Práce obsahuje předepsané náležitosti jako je například abstrakt či seznam použitých pramenů, obsažen je i seznam zkratk.

Diplomantka při zpracování prokázala odborné, analytické i tvůrčí schopnosti. Její přístup ke zpracování byl převážně samostatný, s vedoucím nicméně konzultovala nejprve zamýšlenou strukturu textu, poté vyhověla jeho požadavku na alespoň částečné zestručnění práce o pojednání o jednotlivých druzích hmyzu, současně reflektovala a do textu promítla i jeho další připomínky a podněty k práci především v závěru samotného zpracování. Práce byla sepsána v předem nastíněném časovém rámci, k vzájemné spolupráci s diplomantkou nemá vedoucí práce žádných výhrad.

3. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce:	Cíl práce byl vytýčen v samostatné části úvodu. Ve stručnosti se jednalo o zhodnocení využití kriminalistické entomologie v trestněprávní praxi ČR a analýza právního rámce regulujícího toto odvětví. Cíl práce byl bez dalšího naplněn, diplomantka v textu zodpověděla také veškeré dílčí otázky, které si úvodem (konkrétně na str. 2 práce) položila.
---------------------	---

<p>Samostatnost při zpracování práce včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství:</p>	<p>Diplomantka prokázala schopnost samostatné tvůrčí práce, při zpracování projevila značnou míru samostatnosti, současně však byla vždy ochotna reflektovat připomínky a náměty vedoucího.</p> <p>Vedoucí práce neshledal známky plagiátorství, čemuž odpovídá i výsledek kontroly v SIS v systému Theses.cz (1 %) a v systému Turnitin (12 %).</p>
<p>Logická stavba práce:</p>	<p>Předložený text má zcela logickou a funkční strukturu, kapitoly na sebe vhodně navazují a předkládané informace jsou i díky vhodně zvolené stavbě práce srozumitelné také širší veřejnosti nezabývající se předmětnou problematikou. Postupováno bylo od obecného zakotvení forenzní entomologie do oboru kriminalistické biologie, ke konkrétním oblastem kriminalistické entomologie z hlediska teorie, a následně i praxe.</p>
<p>Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací:</p>	<p>Práce se zdroji je korektní, počet tuzemských i zahraničních pramenů je více než dostatečný a plně odpovídá stanoveným požadavkům kladeným na diplomové práce. Zdroje jsou v textu řádně uváděny a citovány.</p>
<p>Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu):</p>	<p>Předložená diplomová práce obsáhla téma specifické vyžadující znalosti z oblasti kriminalistiky, biologie a částečně také trestního práva procesního. Diplomantka se s úkolem vypořádala výborně, hloubka provedené analýzy je nadstandardní.</p>
<p>Úprava práce (text, grafy, tabulky):</p>	<p>Práce až na ojedinělé případy (str. 82) neobsahuje tabulky a grafy, což však vzhledem k volbě tématu nejde k její tíži. Úprava práce a jazyková korektura jsou na vysoké úrovni.</p>
<p>Jazyková a stylistická úroveň:</p>	<p>Text práce je čtivý, srozumitelný a přehledný. Stylistická úroveň je velmi dobrá. Zaznamenané jazykové nesrovnalosti jsou s ohledem na celkovou šíři a kvalitu práce marginální (např. chybná interpunkce v poslední větě prvního odstavce na str. 84).</p>

4. Doporučení/nedoporučení práce; otázky k zodpovězení při obhajobě

Celkové zhodnocení:

Předložená diplomová práce je kvalitním zpracováním velice specifické kriminalistické problematiky, která nebývá hojně zpracovávána, už vůbec ne v rámci prací kvalifikačních. Přitom se však jedná o téma aktuální a pro kriminalistickou praxi nepostradatelné, o čemž svědčí i nárůst forenzně-entomologických zkoumání a jejich význam nejen pro vyšetřování násilné trestné činnosti proti životu, ale i dalších skupin trestných činů (např. v oblasti týrání osob, zanedbání péče o děti apod.). Soupis textu vyžadoval obstarání mnoha pramenů nejen tuzemských, ale i zahraničních. Současně bylo nutné obsáhnout i poznatky přírodovědné. S těmito úkoly se diplomantka popasovala více než dobře, prokázala schopnost samostatné práce a výsledně předložený text je vysoce nadprůměrný s ohledem na požadavky kladené na diplomové kvalifikační práce. Hloubka provedené analýzy, význam a neotřelost tématu i penzum předestřených informací jsou důvody, pro které lze shledávat za důvodný nadměrný rozsah předložené práce.

Předložená diplomová práce kolegyně Alžběty Pochylé po obsahové i formální stránce splňuje požadavky na ni kladené a je způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Práci doporučuji k ústní obhajobě.

Otázky k obhajobě:

Zajímavá jsou data, která zmiňuje diplomantka na str. 84 práce, především pak rozdílnost informací poskytnutých od Kriminalistického ústavu a od soudů a státních zastupitelství. V rámci ústní obhajoby by proto mohla – i přes částečné uvedení již v textu – rekapitulovat, v čem spatřuje důvody těchto diskrepancí, a jaké konkrétní kroky by podle ní mohly vést k ještě širšímu využívání forenzní entomologie nejen při vyšetřování (prověřování) podezřelých úmrtí.

Současně by v rámci ústní obhajoby mohlo být doplněno, zda již byla obdržena odpověď od plk. Ing. Šulákové na položené dotazy (a pokud ano, tak co z této odpovědi plyne).

Navržený klasifikační stupeň v případě úspěšné obhajoby:

v ý b o r n ě (1)

V Praze, dne 27. 10. 2024

Marek Dvořák